

Sygn. akt VU 206/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant st. sekr. sądowy Ilona Królikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.**

o emeryturę

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 21 stycznia 2013 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy A. S. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2013 roku,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy A. S. kwotę 60,- (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VU 206/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy A. S. prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 7 lutego 2013 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

A. S., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 10 stycznia 2013 roku wniosek o emeryturę.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach wynosi łącznie 5 lat, 11 miesięcy i 29 dni. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia: od 15 stycznia 1992 roku do 31 stycznia 1998 roku w (...) Spółce z o.o. w P.. na stanowisku Głównego Mechanika.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczności niesporne)

Od dnia 5 sierpnia 1969 roku do chwili obecnej wnioskodawca jest zatrudniony w (...)w P. i stosunek pracy nie został przez niego rozwiązany.

(dowód: zaświadczenie k. 9 w aktach ZUS)

W ww. zakładzie pracy wnioskodawca pracował na następujących stanowiskach:

- od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku jako Kierownik Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego;
- od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku jako Kierownik Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej;
- od 15 stycznia 1992 roku do 31 stycznia 1998 roku jako Główny Mechanik.

(dowód: angaże w aktach osobowych wnioskodawcy, świadectwo pracy w warunkach szczególnych k. 12 w aktach sprawy)

W trakcie zatrudnienia na stanowiskach Kierownika Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego (od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku) i Kierownika Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej (od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku) wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Jako Kierownik Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego wnioskodawca zajmował się opracowaniem dokumentacji technicznej oprzyrządowania odlewniczego i wdrożeniem tego oprzyrządowania do produkcji. W ramach tych czynności wnioskodawca najpierw zajmował się analizą dokumentacji technicznej nadesłanej przez zleceniodawców i opracowaniem technologii produkcji oprzyrządowania odlewniczego. Następnie sprawował nadzór nad wykonawstwem oprzyrządowania, tj. wykonywaniem próbnych sztuk modeli odlewów i sprawdzaniem ich parametrów technicznych.

Czynności związane z analizą dokumentacji technicznej zajmowały wnioskodawcy około 30-40% czasu pracy, a przez resztę czasu pracy pracował w wydziałach odlewniczych, tj. w formiarni, modelarni i oczyszczalni, gdzie nadzorował prace formierzy, wytapiaczy metali, rdzeniarzy itp.

Jako Kierownik Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej wnioskodawca zajmował się nadzorem stanu technicznego urządzeń do produkcji odlewów i prawidłowości funkcjonowania linii produkcyjnych. Pracownikami, nad których pracą wnioskodawca sprawował nadzór byli ślusarze remontowi, elektrycy utrzymania ruchu, spawacze, suwnicowi itp. W ramach swych obowiązków wnioskodawca opracował najpierw sposób usunięcia awarii, aby był jak najkrótszy postój urządzeń, a następnie rozdzielał prace i kontrolował bezpieczeństwo i jakość wykonywanej pracy.

(dowód: zakresy obowiązków i odpowiedzialności w aktach osobowych wnioskodawcy, zeznania świadków W. K., T. S. i E. W. k. 40, zeznania wnioskodawcy k. 50 w aktach sprawy)

(...)w P.wystawiła wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w których wskazano, że pracował on w takich warunkach w okresach:

- od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku jako Kierownik Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego;

- od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku jako Kierownik Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej;

- od 15 stycznia 1992 roku do 31 stycznia 1998 roku jako Główny Mechanik

– wykonując wówczas prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w warunkach szczególnych (Dział XIV, poz. 24 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w warunkach szczególnych).

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 12 w aktach sprawy)

Przy zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy okresów zatrudnienia: od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku oraz od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku, staż pracy wnioskodawcy, w takich warunkach, łącznie z okresem niekwestionowanym przez organ rentowy, wynosi ponad 15 lat.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy, w brzemieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od 1 stycznia 2013 roku przepis art. 184 ust. 2 został natomiast zmieniony i od tej daty dla nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym nie jest już wymagane uprzednie rozwiązanie stosunku pracy.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Należy dodać, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Dodatkowo wskazać należy, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami ograniczał się do faktu, czy wnioskodawca ma 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach (spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, a w dniu 18 sierpnia 2012 roku ukończył 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego; dodać należy, iż wnioskodawca co prawda kontynuuje zatrudnienie, jednakże jak wskazano wyżej od 1 stycznia 2013 roku w celu nabycia prawa do emerytury nie jest już wymagane rozwiązanie stosunku pracy).

Organ rentowy uznał bowiem, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych co najmniej przez 15 lat i tym samym zakwestionował wystawione wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca twierdził zaś, że legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, albowiem pracował w takich warunkach w Fabryce (...)w P.w okresie od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku na stanowisku Kierownika Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego oraz od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku na stanowisku Kierownika Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornych okresach Sąd oparł się na zeznaniach świadków W. K., T. S. i E. W. oraz zeznaniach wnioskodawcy. Zeznania te zasługują na wiarę, gdyż są spójne, logiczne i korespondują z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie, w tym w szczególności dowodów z dokumentów w postaci zakresów obowiązków i odpowiedzialności wnioskodawcy na wskazanych wyżej

stanowiskach znajdujących się w jego aktach osobowych. Podkreślić przy należy, iż organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania żadnych dowodów, które pozwoliłyby na podważenie wiarygodności wskazanych wyżej dowodów.

Z dowodów powyższych wynika, że w okresach od 1 czerwca 1976 roku do 30 września 1989 roku od 1 października 1989 roku do 14 stycznia 1992 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał jako Kierownik Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego, a następnie Kierownik Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Jako Kierownik Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego wnioskodawca zajmował się opracowaniem dokumentacji technicznej oprzyrządowania odlewniczego i wdrożeniem tego oprzyrządowania do produkcji. W ramach tych czynności wnioskodawca najpierw zajmował się analizą dokumentacji technicznej nadesłanej przez zleceniodawców i opracowaniem technologii produkcji oprzyrządowania odlewniczego. Następnie sprawował nadzór nad wykonawstwem oprzyrządowania, tj. wykonywaniem próbnych sztuk modeli odlewów i sprawdzaniem ich parametrów technicznych. Czynności związane z analizą dokumentacji technicznej zajmowały wnioskodawcy około 30-40% czasu pracy, a przez resztę czasu pracy pracował w wydziałach odlewniczych, tj. w formierni, modelarni i oczyszczalni, gdzie nadzorował prace formierzy, wytapiaczy metali, rdzeniarzy itp.

Jako Kierownik Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej wnioskodawca zajmował się natomiast nadzorem stanu technicznego urządzeń do produkcji odlewów i prawidłowości funkcjonowania linii produkcyjnych. Pracownikami, nad których pracą wnioskodawca sprawował nadzór byli ślusarze remontowi, elektrycy utrzymania ruchu, spawacze, suwnicowi itp. W ramach swych obowiązków wnioskodawca opracował najpierw sposób usunięcia awarii, aby był jak najkrótszy postój urządzeń, a następnie rozdzielał prace i kontrolował bezpieczeństwo i jakość wykonywanej pracy.

W świetle zebranego materiału dowodowego, należało zatem uznać, iż ZUS w sposób nieprawidłowy zanegował treść wystawionego wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych i przyjąć, że w spornych okresach wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w Dziale XIV, poz. 24 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, tj. prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na oddziałach wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Dodać należy, że ZUS nie zaliczył do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresów pracy na stanowiskach Kierownika Pracowni Konstrukcji Oprzyrządowania Odlewniczego i Kierownika Wydziału Utrzymania Ruchu Produkcji Odlewniczej wskazując, że nie można uznać, iż w okresach tych wnioskodawca sprawował dozór stanowisk robotniczych, na których były wykonywane prace w warunkach szczególnych. Jednocześnie organ rentowy zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia od 15 stycznia 1992 roku do 31 stycznia 1998 roku, kiedy wnioskodawca pracował na stanowisku Głównego Mechanika, przyjmując, że wykonywał on wówczas prace polegające na kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynieryjno-technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Do odmowy uznania będących przedmiotem sporu okresów za okresy pracy w warunkach szczególnych nie może prowadzić okoliczność, że w ramach swoich obowiązków wnioskodawca zajmował się także analizą dokumentacji technicznej.

W tym zakresie podnieść należy, iż zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę został uznany w wykazie A dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu.

Sąd Okręgowy podziela w pełni pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 stycznia 2008 roku w sprawie I UK 195/07, LEX nr 375610, zgodnie z którym: „Osoba wykonująca taki nadzór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie wykonywana jest praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.” Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w także niepublikowanym dotychczas wyroku z dnia 4 października 2007 roku, I UK 111/07, LEX nr 375689, stwierdzając, że: „objęcie nadzorem lub kontrolą także innych prac niż wymienione w wykazie A prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w warunkach szczególnych, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe”. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w warunkach szczególnych i praca wnioskodawcy polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma potrzeby ustalania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na czynności, które również były związane z dozorem.

Biorąc pod uwagę materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie i cytowane poglądy orzecznictwa nie było zatem przeszkód, aby zaliczyć sporne okresy zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Przy zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych spornych okresów zatrudnienia, staż pracy wnioskodawcy w takich warunkach wynosi łącznie ponad 15 lat.

W związku z tym, że wykazany przez wnioskodawcę okres pracy w warunkach szczególnych wynosi więcej niż 15 lat, stwierdzić należało, iż spełnia on wszystkie wymagane prawem warunki do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie „1” sentencji.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. oraz przepisach § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490).